

ادیب خوش حالت

مهدی فرج‌اللهی

شروع شاعری از مدرسه

ابوالقاسم عبدالله‌پور، مشهور به ابوالقاسم حالت، در سال ۱۲۹۲ به قول شناسنامه‌اش و در سال ۱۲۹۸ به قول خودش، در تهران به دنیا آمد. در جوانی زبان‌های عربی، انگلیسی و فرانسه را یاد گرفت. شاعری را از پانزده سالگی به صورت حرفه‌ای در همکاری با مطبوعات آغاز کرد. خودش درباره شروع شاعری‌اش گفته است: «در مدرسه با یکی از دوستان هم کلاسم قهر کرده بودم. چون خیلی با هم صمیمی بودیم، بالاخره طاقت نیاوردم و با یک قطعه سه‌بیتی از او معذرت خواستم. این قطعه که اولین شعرم بود، قهر ما را به آشتی تبدیل کرد. اثر این شعر مرا بر آن داشت که شاعری را دنبال کنم. لذا از کلاس ششم ابتدایی گاه‌گاهی شعر می‌ساختم. مخصوصاً تابستان‌ها که مدرسه تعطیل بود و فراغت بیشتری داشتم ... تا دو سه سال بعد که کم‌کم بعضی اشعارم در روزنامه چاپ شدند.»

دانش‌آموزی طنزپرداز

حالت در کلاس دهم دبیرستان مروی با زنده‌یاد حسین توفیق آشنا شد و با نشریه توفیق آغاز به همکاری کرد. پس از گذشت تقریباً سه سال، در نوزده‌سالگی، سردبیر هفته‌نامه طنز توفیق شد. «هدهدمیرزه، خروس لاری، شوخ، فاضل ماب و ابوالعینک» از جمله اسم‌های مستعار حالت در توفیق هستند. وی با نشریات دیگری از جمله «امید، تهران مصور، پیام ایران، ایران ما، سپید و سیاه، اطلاعات هفتگی، کیهان، خورجین و گل‌آقا» همکاری داشت.

شاگردان استاد

استادان بنام و برجسته‌ای چون مرتضی فرجیان، منوچهر احترامی، حسین گلستانی، محمد پورثانی، محمدعلی گویا، خسرو شاهانی، عمران صلاحی و کیومرث صابری فومنی (گل‌آقا) از جمله شاگردان او در مکتب طنز توفیق بودند.

فرزندان طبع

از ابوالقاسم حالت بیش از چهل عنوان کتاب در قالب شعر، داستان، بحر طویل، طنز، تالیف، ترجمه و پژوهش منتشر شده است که «دیوان حالت، فکاهیات حالت، دیوان خروس لاری، دیوان شوخ، بچه‌ها برق آمده، گلزار خنده، دیوان ابوالعینک، هپل‌هیوخان و بحر طویل‌های هدهد میرزا» از آن جمله‌اند.

دیگر فعالیت‌ها

از دیگر فعالیت‌های ابوالقاسم حالت می‌توان به این موارد اشاره کرد: «ریاست اداره روابط عمومی شرکت نفت، اداره مجله صنعت نفت، پژوهش و ترجمه». یکی دیگر از فعالیت‌های ادبی و هنری حالت ترانه‌سازی بود که سرود جمهوری اسلامی و چندترانه و تصنیف مشهور دیگر از جمله آن‌ها هستند.

«شد جمهوری اسلامی به پا

که هم دین دهد هم دنیا به ما ...»

درگذشت

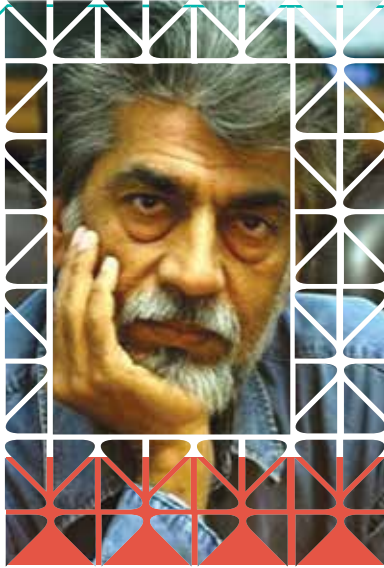
ابوالقاسم حالت، یکی از چهره‌های ماندگار، پرکار و تأثیرگذار در ادبیات و طنز روزگار ما، سوم آبان‌ماه سال ۱۳۷۱ چشم از جهان فروبست. روحش شاد و یادش گرامی باد.

یادنامه

کتاب «همیشه استاد» یادنامه ابوالقاسم حالت است که به اهتمام سید عمادالدین قرشی به رشته تحریر درآمده و انتشارات سوره مهر آن را منتشر کرده است. این مجموعه ما را به شناخت بهتری از حالت می‌رساند و منبع خوبی برای تحقیق و پژوهش درباره آثار ایشان در اختیار ما می‌گذارد.

نمونه اثر

قربان جهانی که در آن جنگ نباشد
مشت و لگد و سیلی و اردنگ نباشد
از وحشت بمب اتم و توپ و مسلسل
پیوسته به پا خار و به سر سنگ نباشد
با هم نستیزند سپیدان و سیاهان
دعوا سر نام و نسب و رنگ نباشد
در باغ وفا مرغ بدآواز نیاییم
در بزم صفا ساز بد آهنگ نباشد
افسار به دست دو سه گمراه نیفتد
ایام به کام دو سه الدنگ نباشد
مادون ز ستمکاری مافوق ننال
از دست دلی سنگ دلی تنگ نباشد
هر مملکتی تا طلبد حق خودش را
محتاج به صد لشکر و صد هنگ نباشد

مثل چشمه مثل رود

ما عشق را به مدرسه بردیم
در امتداد راهروی کوتاه
در آن کتابخانه کوچک
تا باز این کتاب قدیمی را
که از کتابخانه امانت گرفته‌ایم
- یعنی همین کتاب اشارات را -
با هم یکی دو لحظه بخوانیم
ما بی صدا مطالعه می‌کردیم
اما کتاب را که ورق می‌زدیم
تنها
گاهی به هم نگاهی ...
ناگاه
انگشت‌های هیس!
ما را
از هر طرف نشانه گرفتند
انگار
غوغای چشم‌های من و تو
سکوت را
در آن کتابخانه رعایت نکرده بود!

دست عشق از دامن دل دور باد!
می‌توان آیا به دل دستور داد؟
می‌توان آیا به دریا حکم کرد
که دلت را یادی از ساحل مباد؟
موج را آیا توان فرمود ایست!
باد را فرمود باید ایستاد؟
آنکه دستور زبان عشق را
بی‌گزاره در نهاد ما نهاد
خوب می‌دانست تیغ تیز را
در کف مستی نمی‌بایست داد

دکتر **قیصر امین پور** متولد دوم اردیبهشت سال ۱۳۳۸ در شهرستان گتوند خوزستان است. او دوران کودکی و تحصیلات ابتدایی را در زادگاهش گذراند. سپس برای ادامه تحصیل در دوره‌های راهنمایی و متوسطه به شهر دزفول رفت. در سال ۱۳۵۷ در رشته دایمی‌شناسی دانشگاه تهران پذیرفته شد، ولی انصراف داد. امین پور در سال ۱۳۶۳ در رشته زبان و ادبیات فارسی شروع به تحصیل کرد و این رشته را تا دوره دکترا ادامه داد. در سال ۱۳۷۶ با راهنمایی دکتر **محمد رضا شفیعی کدکنی** در دانشگاه از پایان نامه دکترا خود با عنوان «سنت و نوآوری در شعر معاصر» تهران دفاع کرد.

قیصر امین پور یکی از شاعران خوش ذوق معاصر است که اشعار بسیاری از او در قالب‌های کلاسیک و نیمایی به یادگار مانده‌اند. او در سال ۱۳۶۷ از مؤسسه گسترش هنر جایزه ویژه نیما یوشیج را دریافت کرد. همچنین در سال ۱۳۷۸ وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی او را به عنوان یکی از شاعران برتر دفاع مقدس در دهه‌های ۶۰ و ۷۰ برگزید. او عضو شورای شعر و ادبیات حوزه بود و در تشکیل جلسات شعرخوانی و نقد و بررسی شعر و تشویق و ترغیب شاعران جوان انقلاب نقش مؤثر و ارزنده‌ای داشت. دکتر امین پور به تدریس زبان و ادبیات فارسی در دانشگاه نیز اشتغال داشت.

امین پور در سال ۱۳۷۸ تصادفی سخت داشت و پس از آن از بیماری‌های متعدد رنج برد. در نهایت در تاریخ ۸ آبان سال ۱۳۸۶ در شهر تهران درگذشت. پیکر او در زادگاهش گتوند به خاک سپرده شد.

مهم‌ترین آثار قیصر امین پور عبارت‌اند از: «طوفان در پراتنز، منظومه ظهر روز دهم، مثل چشمه، مثل رود، بی‌بال پریدن، آینه‌های ناگهان، به قول پرستو، گل‌ها همه آفتابگردان‌اند و دستور زبان عشق».

در ادامه نمونه‌هایی از اشعار وی را با هم می‌خوانیم:

اما

اعجاز ما همین است: